

EU johtotähdeksi

Euroopan täytyy näyttää tietä maailmankauppajärjestelmän periaatteellisen muutoksen aikaansaamiseksi kestävän kehityksen ja köyhyyden poistamistavoitteiden mukaisesti. Tähän päästäisiin pyrkimällä kohti seuraavia tavoitteita:

1. WTO:n laajenemisen pysäyttäminen

Neuvottelupyynnöt Singapore-aiheista on vedettävä pois.

2. GATSin keskeyttäminen

GATS-neuvottelut on keskeytettävä, ja sen sijaan on aloitettava riippumaton ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten arviointi.

3. Maanviljely

Tukiaiset ja ylituotannon polkumyynti on lopetettava. Ruokaturvaa, omavaraisuutta ja kestävää maataloutta on tuettava.

4. Moninkeskisten ympäristösopimusten vahvistaminen

Neuvottelut monienkeskisten ympäristösopimusten ja kaupan sääntöjen suhteesta on siirrettävä WTO:sta YK:hon, koska kauppajärjestön ei tulisi valvoa ympäristöpolitiikkaa. Ympäristösopimuksia sekä niiden sovittelu- ja valitusmekanismeja on vahvistettava.

5. Geeniruoan kieltäminen

Yhdysvaltojen painostusta geeniruoan ja -viljelyn rajoitusten poistamiseksi on vastustettava. Oikeutta tietoon on puolustettava, ja bioturvallisuusprotokollaa on tuettava oikeana tahona selvittämään alan kysymyksiä.

6. Kauppajärjestelmän demokratisointi

Täydelliseen avoimuuteen ja parempaan demokratiaan on sitouduttava. Kehitysmaiden, kansalaisyhteiskunnan ja parlamenttien vaikutusmahdollisuudet on turvattava.

7. WTO:n sääntöjen tarkistaminen

WTO:n sääntöjen vaikutukset ympäristöön, kehitykseen, demokratiaan, naisten oikeuksiin ja alkuperäiskansoihin on tarkistettava, ja voimassa olevia sopimuksia on muutettava.

8. Siirtyminen kohti kestävää taloutta

Sääntöjen tarkistuksen pohjalta on kehitettävä reilu, kestävä ja tasa-arvoinen kauppajärjestelmä, josta hyötyvät sekä ihmiset että ympäristö.

Maan ystäville on myös myynnissä useita erilaisia globalisaatiota käsitteleviä kirjoja. Kirjoja voi tiedustella osoitteesta:

Maan ystävien kirjamyynti
Näsilinnankatu 48 E
33200 TAMPERE
puh. (03) 212 0097
fax (03) 213 1017
my-kirjamyynti@gaia.iki.fi
<http://www.maanystavat.fi/julkaisut.php>

Maan ystävät
Friends of the Earth Finland

Maan ystävät ry
Kirkkotie 6-10
20540 Turku
puh.02-231 0321
toimisto@maanystavat.fi
<http://www.maanystavat.fi>
<http://www.globalisaatio.net>

EUROOPAN UNIONI
GLOBALISAATION JOHTOTÄHTI

Maan ystävät
Friends of the Earth Finland

EU & Maailman kauppajärjestö

Euroopan unionilla on merkittävä rooli Maailman kauppajärjestössä WTO:ssa. EU on myös aktiivisimmin ajanut WTO:n toimivallan laajentamista uusien neuvottelualojen kautta. Koska Yhdysvallat on varsinkin George W. Bushin hallituksen aikana menettänyt kiinnostuksensa monenkeskiseen, kansainväliseen toimintaan ja keskittyy enemmän kahdenvälisen vapaakauppaneuvottelujen käymiseen, on EU:n rooli entisestään korostunut.

Kauppa & kehitys

EU:n komissio nimeää jatkuvasti kauppapoliittisiksi tavoitteikseen kehityksen ja kestäväen kaupan. Se puhuu kauppaneuvottelujen asialistasta "kehitysagendana ja kutsuu myös mahdollisia investointineuvotteluja kehityksen raameiksi. Todellisuudessa ei kuitenkaan ole näyttöä siitä, että WTO-sopimus mm. investoinneista edistäisi kehitys-maiden asemaa ja kehitysedellytyksiä.

Kehitysmaat ovat WTO:n ensimmäisestä, Singaporen ministerikokouksesta asti vastustaneet uusien aiheiden eli kilpailun, investointien, julkishankintoihin ja kaupan helpottamisen sisällyttämistä kauppaneuvotteluihin. Jos WTO:n periaatteita sovelletaan investointeihin, kilpailupolitiikkaan ja hallitusten ostopäätöksiin, se heikentää hallituksen oleellisia mahdollisuuksia luoda kestävä, pitkän tähtäimen politiikkaa ja hyödyttää ainoastaan ylikansallisia yrityksiä.

EU:n itsepäisyys näissä nk. Singapore-aiheissa osoittautui suureksi strategiavirheeksi WTO:n viidennessä ministerikokouksessa Cancúnissa syyskuussa 2003. Singapore-aiheet nousivat maatalouden rinnalle yhdeksi kiperimmistä kysymyksistä, eikä Cancúnissa päästy käytännössä käsittelemään muita aiheita lainkaan.

- joojoo, kyllä tekin vielä pelähtikää
Saatte...! ensi kerralla sitten ehkä

EU:n ajaa liike-elämän pyrkimyksiä

Komission toiminta erityisesti käynnissä olevien neuvottelujen osalta on herättänyt paljon närää ja huolia niin kehitysmaiden kuin kansalaisjärjestöjen keskuudessa. Liike-elämän etujärjestöillä, kuten Kansainvälisellä kauppakamarilla (ICC) ja eurooppalaisten teollisuuden ja työnantajien liittojen unionilla UNICElla on tiiviit välit komissioon, ja komission WTO-politiikan juuret tuntuvat olevat enemmän siellä kuin jäsenmaiden kansanedustuslaitoksissa.

Liike-elämän etujärjestöjen vaikutusvalta EU:n WTO-politiikassa on ollut merkittäväntä palvelujen kaupan vapauttamista koskevissa GATS-neuvotteluissa. Yhtiöiden kasvavan vallan sijaan on lisättävä ihmisten ja ympäristön oikeuksia. Eriäinen, demokraattisempi, tasa-arvoisempi ja kestävämpi tulevaisuus on saavutettavissa. Siihen tarvitaan kuitenkin sitovia sääntöjä suuryrityksille alueellisella ja kansainvälisellä tasolla (YK:ssa) sekä kauppasääntöjä, jotka tukevat mm. ihmisoikeuksia, ympäristönsuojelua sekä työntekijöiden ja kuluttajansuojaa.

EU:n perustuslakiluonnos

EU-jäsenet neuvottelevat vuoden 2004 aikana unionin yhteisestä perustuslaista. Tämän hetkinen esitys antaisi kauppapolitiikan kautta enemmän toimivaltaa jäsenmailta komissiolle mm. siirtämällä palvelut kokonaisuudessaan komission toimivaltaan. Tämä olisi merkittävä muutos nykytilanteeseen – ennen kaikkea kansanedustuslaitoksen mahdollisuuksiin vaikuttaa siihen mistä lähtökohdista hyvinvointivaltiota kehitetään ja sen palveluita säädellään. Pitkällä tähtäimellä se voi olenaisesti vahvistaa kaupan ja markkinoiden ensisijaisuutta muuhun politiikkaan verrattuna.

Komissiolle on toimivalta neuvotella jäsenmaiden puolesta Maailman kauppajärjestössä ainoastaan rajat ylittävien palvelujen kaupan osalta (esim. arkkitehtipalvelujen myyminen ulkomaille, öljyn tai kaasun välittäminen put-kistojen kautta). Muut palvelualat ovat voimassa olevan EU:n peruskirjan eli Nizzan sopimuksen mukaan vielä jäsenmaiden toimivallassa ja niistä on päätettävä määräenemmistöllä.

Nizzan sopimuksessa on asetettu suojalauseke kulttuuri- ja audiovisuaalialojen palveluille sekä koulutus-, sosiaali- ja terveyspalveluille. Näiden osalta unioni ei voi luoda säädöksiä. Neuvottelut poikkeuksessa mainituista aloista edellyttävät jäsenmaiden yksimielistä päätöstä ja mandaattia. Suojalauseke turvaa valtioiden oikeutta päättää, miltä osin peruspalveluja voidaan kauppapoliittisilla päätöksillä sitoa. Perustuslakiluonnoksessa tätä suojalauseketta ei kuitenkaan enää ole.

Konventti esitti myös, että jaettu toimivalta eli jäsenmaiden yhteinen toimivalta tarkoittaisikin jatkossa sitä, että unioni voisi laatia ja asettaa lainsäädäntöä, mutta jäsenvaltiot voivat tehdä näin ainoastaan unionin valtuuttamina ta toteut-taakseen unionin päätöksiä. Siis täysin päinvastainen nykyiseen käytäntöön verrattuna.